Yhteiskuntapolitiikka 25.5.2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 26.5.2026

HE 64/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esityksen tarkoituksena on uudistaa työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskeva lainsäädäntö. Se korvaisi nykyisen määräaikaisen säätelyn koskien eläkkeiden lepäämään jättämistä. Esityksen tavoitteena on helpottaa eläkkeen aikana työskentelyä ja parantaa sen kannustimia, jotta eläkkeensaaja voisi joustavasti hyödyntää jäljellä olevaa työkykyään. Lisäksi tavoitteena on turvata eläkkeensaajien yhdenvertainen kohtelu sekä mahdollistaa tarkoitetun yhteensovittamisen tehokas toimeenpano.

SAK:n lausunto

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pitää tavoitetta parantaa osatyökyvyttömyyseläkkeellä ja täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien palkan ja eläkkeen yhteensovittamista hyvänä. Mallia on haettu usean hallituskauden ajan ja SAK pitää tärkeänä, että asiaa viedään eteenpäin. Ehdotettu uusi joustomalli on monilta osin kannatettava.

Joustomalli on sinänsä selkeä ja ymmärrettävä. Käytännössä malli edellyttää kuitenkin toimeenpanossa ennakollista viestintää, jotta eläkkeensaaja kykenee ennakoimaan työskentelyn taloudelliset vaikutukset. On tärkeää luoda menettelyt, joilla eläkkeensaaja saisi ylityksestä hyvissä ajoin tiedon.

On myönteistä, että eläkettä vähennetään vain suojaosan ylittävältä osalta ja suojaosaan tehtäisiin kertakorotus. On myös hyvä, että eläkepäätöksen jälkeisiä kahden kuukauden työansioita ja omaishoidon palkkioita ei huomioida, eikä yhteensovitusta tehdä kuntoutusetuuksien ajalta.

Kansalaisten tasavertaisen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon osallistumisen kannalta on tärkeää, että Kevan jäsenyhteisön luottamushenkilölle luottamustoimen perusteella maksetut ansionmenetysten korvaukset ja määräajalta maksetut erilliset palkkiot jätetään yhteensovituksen ulkopuolelle.

SAK:n näkemyksen mukaan ehdotetun mallin ns. joustosumma on liian vähäinen. Se ei mahdollista riittävästi esimerkiksi palkankorotusten huomioimista, työuralla etenemistä tai pidempää työkokeilua. Joustosumman tulisi olla 3–4 kertainen, jotta se toisi saman vaikutuksen nykyisen mallin kanssa (ns. lepäämäänjättämislaki). Suurempaa joustosummaa puoltaisi myös se, että hallituksen esitys säästää eläkemenoa, joka ei ollut valmistelun tarkoituksena. Ehdotettu malli merkitsee erityisesti täysissä työkyvyttömyyseläkkeissä nykytilaan nähden ansaintatason alenemista, mikä voi heikentää kannusteita ja

Yhteiskuntapolitiikka

mahdollisuuksia työskentelyyn. Suurempi joustosumma toteuttaisi paremmin myös asetun tavoitteen lisätä osa- ja myös täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työskentelyä.

Myöskään eläkkeen lepäämään jättäminen ei olisi enää mahdollista. Eläkkeen lepäämään jättämistä rinnakkaisena vaihtoehtona joustomallille olisi ollut tärkeää arvioida tarkemmin hallituksen esityksessä. Tätä puoltaa sekin, että hallitusohjelman mukaan ns. lepäämisjättämislaki vakinaistetaan.

SAK kiinnittää huomiota myös siihen, että eläke voi lakata jo sangen pienillä joustosumman yhtäjaksoisilla ylityksillä ja se voi aiheuttaa tilanteita, joissa tosiasiallisesti työkyvytön henkilö menettää osa- tai täyden työkyvyttömyyseläkkeensä, vaikka hänen työkyvyssään ei ole tapahtunut muutosta. Tätä tulisi vielä arvioida uudelleen. Tilanteissa, joissa suojaosan yhtäjaksoinen ylitys johtaa eläkeoikeuden muuttumiseen, ratkaisun tulisi perustua myös ajantasaiseen työkyvyn kokonaisharkintaan eikä yksinomaan ansiotason tarkasteluun.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Sinikka Näätsaari
työura- ja eläkeasioiden päällikkö